

Uredba Vijeća (EZ) br. 2679/98 o funkcioniranju unutarnjeg tržišta u odnosu na slobodno kretanje robe među državama članicama (Uredba Strawberry)



REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO GOSPODARSTVA
UPRAVA ZA TRGOVINU I UNUTARNJE TRŽIŠTE

Informativna brošura

studeni 2015.

Temeljni pravni okvir EU

Unutarnje tržište najznačajnija je komponenta europskih integracija i predstavlja srž Europske unije. Ugovorom o funkcioniranju Europske unije i njegovim odredbama, uspostavljen je temeljni pravni okvir za slobodno kretanje ljudi te protok robe, usluga i kapitala.

Najvažniji cilj jedinstvenog unutarnjeg tržišta EU, području bez granica, je osigurati ravnopravno tržišno natjecanje svim gospodarskim subjektima te time povećati konkurentnost europske ekonomije. Na tako integriranom gospodarskom tržištu, poticanjem tržišne liberalizacije i konkurencije otvara se prostor za povećanje produktivnosti, efikasnosti, zaposlenosti, investicija i potrošnje. Radi ostvarenja ravnopravne konkurencije svih gospodarskih subjekata na čitavom području, unutarnje tržište EU je uspostavljeno na načelima tržišnog natjecanja, nediskriminacije i uzajamnog priznavanja.

S aspekta slobode kretanja robe, uklanjanje prepreka odnosno ograničenja njihove slobode kretanja jedan je od najvažnijih zadataka na unutarnjem tržištu EU. Sloboda kretanja roba na razini Europske unije postiže se u prvom redu usklađivanjem nacionalnih zakonodavstava kroz pravno obvezujuće akte EU (uredbe, direktive, odluke).

Uredba „Strawberry“



Uredbom Vijeća (EZ) br. 2679/98 od 7. prosinca 1998. (Strawberry Regulation) o funkcioniranju unutarnjeg tržišta u odnosu na slobodno kretanje robe među državama članicama (**Uredba¹**), utvrđeni su posebni postupci hitnih aktivnosti za otklanjanje prepreka u slobodnom kretanju roba između država članica. Uredba je instrument rješavanja ograničenja vezanih za slobodu kretanja roba koje proizlaze iz radnji fizičkih osoba, odnosno problema koje države članice imaju s drugim državama članicama izazvanim blokiranjem prometnica, oštećenjem robe ili posljedicama uzrokovanim demonstracijama ili štrajkovima pojedinih skupina ljudi.

Uredbu je donijela Komisija 1998. godine kao posljedicu aktivnosti koje su predstavljale odgovor na dugogodišnju neučinkovitost, odnosno na nedjelovanje države članice (Francuske) na uvoz robe (jagode iz Španjolske), odnosno, izazivanja prepreka u kretanju robe prema drugim državama članicama izazvanim blokiranjem prometnica, oštećenjem robe i posljedicama uzrokovanim od pojedinih skupina ljudi.

Slučaj je završio na Sudu Europske unije². Tako je dobila i naziv Uredba „Strawberry“.

Pod preprekama koje nastanu na području države članice, zbog kojih država članica treba poduzeti sve potrebne mjere kako bi se one čim prije otklonile, podrazumijevaju se aktivnosti namjernog korištenja ili blokiranja cestovnog i željezničkog prometa; nasilna djela nad proizvodima podrijetlom iz država članica u slučaju štrajka ili demonstracije (uključujući i druge radnje i prijetnje koje čine male grupe mobilnih pojedinaca), odnosno nedjelovanje države članice kojim se aktivnost produžuje.

Ova se Uredba ne smije tumačiti u smislu da na bilo koji način utječe na ostvarivanje temeljnih prava priznatih u državama članicama, uključujući pravo ili slobodu na štrajk. Ta prava mogu uključivati i pravo ili slobodu poduzimanja drugih radnji obuhvaćenih posebnim sustavima radnih odnosa u državama članicama.

Za potrebe ove Uredbe:

1. izraz „**prepreka**“ znači prepreku slobodnom kretanju robe među državama članicama koja se može pripisati državi članici, bilo da uključuje njezino djelovanje ili nedjelovanje, koja može predstavljati povredu članaka od 30. do 36. Ugovora o funkcioniranju EU i koja:
 - a. dovodi do ozbiljnog poremećaja slobodnog kretanja robe fizičkim ili drugim sprečavanjem, odgodom ili preusmjerenjem njezina uvoza u državu članicu, izvoza iz nje ili prijevoza preko države članice;
 - b. uzrokuje ozbiljne gubitke pojedincima na koje to utječe te
 - c. zahtijeva neposredno djelovanje kako bi se spriječio nastavak povećanje ili jačanje predmetnog poremećaja ili gubitka;
2. izraz „**nedjelovanje**“ obuhvaća slučaj u kojem nadležna tijela države članice pri pojavi prepreke uzrokovane djelovanjima fizičkih osoba ne poduzmu sve potrebne i razmjerne mjere u okviru svojih ovlasti za uklanjanje prepreke i osiguravanje slobodnog kretanja robe na području te države članice.

¹<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:31998R2679&from=HR>

Kako bi se spomenuti posebni postupci i aktivnosti radi otklanjanja prepreka pri slobodnom prekograničnim prelasku robe mogli što bolje odvijati, Uredbom se zahtijeva provođenje postupka obavješćivanja te razmjena informacija između država članica i Europske komisije.

Uredbom se obvezuje državu članicu na usvajanja nužnih i primjerenih mjera, što Europskoj komisiji daje mogućnost da državu članicu obavijesti (može i putem službenog lista, Official Journal) te traži da o svemu podnese svoje obrazloženje, to jest razlog za postojanja prepreka koje predstavljaju povredu članka 30.-36. Ugovora o funkcioniranju EU. Država članica mora obavijest o koracima koje je poduzela ili namjerava poduzeti podnijeti u roku od pet dana.

Ako dotična država ne postupi u skladu s mišljenjem koje daje Komisija u roku koji odredi, Komisija može predmet uputiti Europskom sudu pravde (članak 258. Ugovora o funkcioniranju Europske unije - bivši članak 226. Ugovora o Europskoj zajednici) te u konačnici pokrenuti pred-parnični postupak.

Postupci primjene Uredbe Strawberry

Kada se pojavi prepreka ili kada postoji opasnost od mogućeg nastanka prepreke, tijekom njezine rane faze, od države članice se zahtijeva da unaprijed obavijesti Europsku komisiju, ili da, ako to iz slučaja proizlazi, najavi mogućnost i većih događaja kao što su demonstracije, štrajk ili određeni radovi na cestama, odnosno sve ono što bi moglo ometati trgovinu.

Europska komisija prikupljene informacije odmah prosljeđuje državama članicama, kao i sve informacije iz bilo kojega drugog izvora koje smatra relevantnima. Ona može, osim određenih radnji, zahtijevati poduzimanje mjera i razmjenu zahtjeva drugih država članica za informacijama koje se tiču prirode prepreke, ali i o onom što je poduzela ili namjerava poduzeti. Zato o tijeku razmijenjenih informacija među državama članicama također mora biti obaviještena Europska komisija.

Kako bi se omogućila ponovna sloboda kretanja robe na području države članice u kojoj se u određenom trenutku pojavila prepreka, zadatak svih država članica i njihovih vlada, zajedno s nadležnim ministarstvima je da osigura spomenute informacije, aktivnosti i nužne mjere (koje se mogu ticati i uspostave javnog reda i zaštite sigurnosti).

Primjena Uredbe Strawberry u Republici Hrvatskoj

Uredba Vijeća (EZ) br. 2679/98 od 7. prosinca 1998, o funkcioniranju unutarnjeg tržišta u odnosu na slobodno kretanje robe među državama članicama, **primjenjiva je od 1. srpnja 2013. godine, dana pristupanja Republike Hrvatske u Europsku uniju.**

Nadležnost za primjenu Uredbe Strawberry u Republici Hrvatskoj

Za primjenu Uredbe nadležno je Ministarstvo gospodarstva, koje je uz koordinaciju i suradnju s ostalim kontaktnim točkama pri Ministarstvu unutarnjih poslova, Ministarstvu vanjskih i europskih poslova, Ministarstvu poljoprivrede, Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture, Ministarstvu financija te Hrvatskom autoklubu i drugim institucijama po potrebi, zaduženo za implementaciju spomenute Uredbe.

Prijavljeni slučajevi u Republici Hrvatskoj



Od trenutka od kada Republika Hrvatska ima obavezu obavješćivanja po Uredbi Strawberry, Europskoj komisiji prijavila je dva slučaja zatvaranje prometnih pravaca.

Tako je putem informacijske središnjice i kontakt osoba zaduženih za obavješćivanje na vrijeme izvijestila ostale države članice o štrajku poljoprivrednika u Slavoniji na autocesti A3 Bregana-Lipovac, koji su u jeku turističke sezone bili ujedno i prometni pravci prema moru (u ljeto 2013. godine) te o štrajku osoblja i zatvaranju zračne luke Zagreb (u jesen 2013. godine).

Prijavljeni slučajevi iz drugih država članica EU-a



U slučaju obavijesti koje su došle iz drugih država članica, Republika Hrvatska je do danas putem Europske komisije dobila slične informacije 12 puta, između ostalih, o slučajevima zatvaranja tunela (Austrija), zatvaranju prometnih pravaca i aerodromske piste (Rumunjska), ograničavanju prometa na određenom prometnom pravcu i zatvaranju trajektne linije radi štrajka (Grčka), zatvaranju prometnog pravca te mostova za vozila težine preko 3,5t (Njemačka), poljoprivrednim prosvjedima (Francuska), zatvaranju zračne luke (Italija), itd.

² Presuda Suda od 9. prosinca 1997. u predmetu Komisija Europske zajednice protiv Republike Francuske: C -265/95, ECLI:EU:C:1997:595), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1420027014849&uri=CELEX:61995CJ0265>